

Letos so nas prekosili že zavedni novosadski tovariši, ki so svoj dom v Omišlju že postavili. Že daleč z morja zablisti lepo belo poslopje med vilami, ki vzbudi svojo pozornost, da vsakdo vpraša, čigava je ta nova, le-toš zgrajena stavba. To je »Novosadski učiteljski dom«.

Pretekli teden so posetili ta dom tudi zastopniki sekcije JUU za Dravsko banovino. Sprejeti so bili s priznanim gostoljubnostjo novosadskega učiteljstva, ki jo je imelo priliko že čisto spoznati učiteljstvo Dravske banovine in katere je bil v posebno veliki meri deležen naš pevski zbor na turneji po Jugoslaviji.

Novosadski učiteljstvo je imelo že davno osnovano društvo, ki je zbiralo kapital za zidanje učiteljskega doma. Društvo je postavilo Učiteljski dom v Novem Sadu. Madžari so delali društvu velike zapreke in le nacionalni zavednost novosadskega učiteljstva je pripisati, da je akcija tako lepo uspela. Mnogi učitelji so vložili v fond za zidanje domov po več tisočakov, drugi so podarili društvu velika zemljišča in druge zapuščine. Tako ima to društvo velik kapital, da misli poleg doma, ki ga je letos postavilo v Omišlju ob morju, pričeti graditi še drugi dom v Fužinah, ki bo planinsko okrevališče in zdravilišče.

Novosadski učiteljski dom v Omišlju je stal okrog 170—200.000 Din ter ima poleg kuhinje, jedilnice ter pritlikin 11 sob. Je betonsko stavba, ki jo je izdelal stavbenik Žic. Na hodnikih so lične omarice za obleko otrok, sobe so opremljene z železnimi posteljami. Stavba ima veliko čisterno in električno razsvetljavo. Pred hišo je lepo urejen vrtič, ki je ponos tam bivačega učiteljstva in na katerem se ustavi oko slehernega šetalca, ki gre mimo. V splošnem je okoliš stavbe v zunanjosti še v izdelavi. V domu je sedaj 150 otrok in nekaj učiteljev in učiteljic ter jih pride še toliko.

Nad vse gostoljubno in ljubeznivo so sprejeli zastopnike sekcije JUU za Dravsko banovino tov. Kaludjerski iz Novega Sada in Oranicki iz Novega Vrbasa s koleginjami, ki bivajo v domu. V vselem bratstvu in tovariškem razpoloženju so potekle kratke ure medsebojnega spoznavanja, ki so ostavile trden temelj bratstva in prijateljstva z obeh strani.

Učiteljski dom v Novem.

Kopališko poverenstvo iz Novega je poslalo sekciji JUU ponudbo, da si zgradi v Novem obmorski dom za učiteljstvo Dravske banovine. Po zaključku pododborja Učiteljskega gospodarskega sveta sekcije JUU sta odposlanca sekcije osebno proučila položaj v Novem in v Omišlju, kjer je sekcija bila že v pogajanjih.

Novi leži ob celini našega hrvatskega Primorja, je lep kraj in ima lepo urejeno kopališče. Kraj je lepo pogozden, senčnat, z dolgim obmorskim šetališčem in parkom. Posebno pozornost je občina pokazala graditvi lepih širokih cest v kopališkem delu Novega. Morska obala je lepo očiščena, v kopališkem delu polna dobrega svišča. Dobro je izpeljana do zadnje hiše in vsakega stavbišča tudi elektrika in vodovod, ki ga izpelje občina sama do hiše.

LISTEK

Slovenski predavatelj na kongresu JUU.

Razgovor s prof. dr. Stankom Gogalo, ki bo referiral 25. avgusta 1932, v Beogradu o temi »Učiteljeva osebnost«.

Profesor dr. Stanko Gogala.

O dr. Stanku Gogali, avtorju referata »Učiteljeva osebnost«, piše tovariš Jože Zupančič iz Litiše, načelnik Novinarskega oddelka JUU, ki je imel s predavateljem razgovor za naše glasilo — naslednje:

Prosim oproščenja, ako se mi je zreklo: menim, da na naših kongresih, kamor se sestanejo delegatje iz vseh predelov naše države, nastopajo slovenski referentje bolj poredko. Morda trdim celo prav, ako rečem, da se ne spominjam našega rojaka iz Dravske banovine, ki bi že kdajkoli nastopil ob priliki sestanka naše vrhovne organizacije JUU in sodeloval na kongresnem programu. Tradicija je bila dosedaj le-ta, da je podal na kongresu pedagoško-filozofsko temo le profesor beograjske visoke šole. Predsednik JUU tov. Rašić pa hoče s tradicijo prekiniti in je Izvršni odbor JUU sklenil, naj se na naših kongresih pedagogi-referentje menjavajo. Učiteljska javnost naj spozna čim več naših pedagoških

Nad vse ljubeznivo sta bila zastopnika sekcije sprejeta od tajništva kopališkega poverenstva in g. načelnika občine, ki sta razkazala zastopnikom sekcije proste parcele ter obrazložila prilike in pogoje, pod katerimi bi si lahko zgradilo učiteljstvo JUU svoj dom ob morju.

V vsakem pogledu sta oba predstavnika pokazala, da pojmujejo važnost učiteljskega stanu in mu posvečata vso pozornost.

Učiteljski dom v Omišlju.

Z Omišljem je bila sekcija v pogajanjih že iz prošlega leta. Obstojale so le še male difference glede sklenitve pogodbe, ko je došla ponudba kopališkega poverenstva iz Novega. Vsak od obeh krajev ima svoje posebnosti, svoje prednosti.

Omišelj je v razvoju. Ceste ob morju obali, ki obeta biti druga Opatija, se šele grade, vodovod se stopnjema razširja in izpeljuje elektrika v nove zgradbe. Vse te težkoče je treba jemati v obzir pri graditvi obmorskega doma za učiteljstvo Dravske banovine.

Omišalj je poznan učiteljstvu Dravske banovine, ker je tam imelo svoje stalne kolonije Kolo jugoslovenskih sester, še sedaj pa ima stalno vsako leto tu kolonijo podpredsednica naše sekcije JUU g. Mira Engelmannova in Omišalj nam je dal po prevratu tudi prve srbohrvatske učitelje, tri vnete apostole naše jugoslovenske ideje.

Tudi omišljanska občina kaže s svojim agilnim tajnikom g. Turatom vso pozornost do akcije učiteljstva sekcije JUU za Dravsko banovino za zgraditev obmorskega učiteljskega doma ob Adriji.

Projekt sekcije JUU.

Sekcija JUU za Dravsko banovino računa na graditev večjega objekta, ki bo služil in zadovoljil na eni strani potrebe učiteljstva s sobami z eno posteljo ali dvema ter rezervnim ležiščem, na drugi strani misli na učitelje ferijalce v sobah s skupnimi ležišči, za malo odškodnino za posteljo in menzo ter na specialno kolonijo za učiteljske otroke, katerih starši sedaj ne morejo oddati v vsem zanesljive znane roke, da se z zdravjem otrok poživijo tudi učiteljske rodovine.

Gradbeni pogoji so tako ugodni, da ni muditi časa, zato bo sekcija šla z vso resnostjo na delo ter bo na prvi seji Učiteljskega gospodarskega sveta sekcije JUU v začetku septembra padla definitivna odločitev za polno pospešitev akcije za zidavo učiteljskega zdraviliškega doma ob Adriji.

Ideja je zdrava, pogoji najugodnejši, zato smo uverjeni, da bo v kratkih letih poleg Hrvatskega učiteljskega doma v Crikvenici in Novosadskega učiteljskega doma v Omišlju stal tudi Dom učiteljstva Dravske banovine ob Adriji.

Ne samo kot darilo.

temveč v vsakdanji rabi potrebujete; očala, barometre, toplovere, daljnogledje, mikroskope, foto-aparate itd., katere kupite najugodnejše pri strokovnjaku

FR. P. ZAJEC, izprašan optik in urar LJUBLJANA, Stari trg 9

Velika zaloga raznih ur in zlatnine. Ceniki brezplačno.

predavateljev in drugih javnih delavcev. Kakor se še spominjamo, je sodeloval na lanskem kongresu beograjski univerzitetni profesor dr. Vladimir Čorović, ki je podal temo: »Jugoslovenska misao kroz istoriju«. Ob priliki letošnje glavne skupščine, ki se bo vršila v dnevih od 24. do 26. t. m. v Beogradu, v dvorani nove beograjske univerze, pa bosta sodelovala: g. dr. Vladimir Dvorniković, zagrebški profesor o Adlerjevi individualni psihologiji in naš ožji rojak, g. dr. Stanko Gogala. Slednji o temi: »Učiteljeva osebnost«.

Ime dr. Stanka Gogala smo čitali v zadnjih letnikih našega »Popotnika« ponovno, nastopil je že tudi kot predavatelj na zborovanjih sreskih društev JUU. S tem in pa kot profesor ljubljanskega učiteljskega je prišel v stik s predstavniki naše organizacije.

Midva s Stankom — to povem le mimogrede — se poznava še iz dijaških let, in sva tudi stanovala oba v isti ljubljanski četrti. Še iz tistih mladih, brezskrbnih dni naju družijo spomini na deške avanture. Pred dnevi, ko je »Učiteljski Tovariš« prinesel podoben razpored glavne skupščine in s tem v zvezi napoved dr. Gogalovega predavanja, smo sklenili, da bo naš teden prinesel o njem kaj več informacij. Ko se je le za dan vrnil s počitnic v Ljubljano, sva se sestala k pomenku. Profesor se nahaja na počitnicah v Oselici koncem Poljanske doline. Tam gori pase duše njegov brat, sedaj župnik in bivši kaplan v Poljanah. »Kaplan z rdečo rožo« smo mu dejali. Naš dobrodušni katehet je namreč prihajal na šolo, ki jo je vodil dobričina — najin šolski upravitelj — tov. Perko Lavrencij — pa najsi je bilo leto ali zima — dan za dnem z rdečo cvetko v gumbnici. Eden Stankovih bratov pa je znani knjižgovski strokovnjak, direktor trgovske šole, ki nam predava v učiteljskih merkantilnih tečajih.

Dr. Gogala je še mlad mož iz medvojne generacije. Po poreklu Gorenjec, roditelja pa se je v Kranju 13. novembra 1901. Zdaj je profesor na državnem ženskem učiteljskem in je priznana profesorska osebnost. Visoko ga je cenili te počitnice tragično preminuli univerzitetni profesor dr. Jesenko, ki je često prihajal hospitirati h Gogalovim prirodopisnim, zlasti botaničnim uram; dr. Stanko predava poleg pedagoške tudi prirodopisne panoge.

Prepuščam besedo dr. Gogali, ki mi je podal odgovore na več stavljenih vprašanj:

Dve novi srbohrvatski čitanki za šole v Dravski banovini.

Druga srbohrvatska čitanka.

Po prevratu se je v naših šolah udomačila za pouk srbohrvatskega jezika Lesica-Mole »Prva srbska ali hrvatska čitanka«. To je bil prvi del srbohrvatskih čitank za narodne šole. Za prihodnje šolsko leto 1932./33. izide kot nadaljevanje te čitanke Lesice »Druga srpska ali hrvatska čitanka za višje narodne in njim sorodne šole«. Čitanka se bo uporabljala v I. in II. razredu višje narodne šole, t. j. v prejšnjem V. in VI. razredu osnovne šole.

Prvi del nove čitanke vsebuje berilne sestavke in pesmi, ki obravnavajo snov iz detinstva in šole, iz družinskega življenja, basni, pripovedke, berila, ki navajajo k delu, vrlinam in zdravju in kot krono vsega domovinske in domorodne sestavke. Drugi del obsega slovnisko snov, ki odgovarja učnemu načrtu. Slovniska snov ni obravnavana kot nekaj posebnega, temveč se naslanja na slovniski pouk in znanje iz slovenskega jezika ter obsega v prvi vrsti razlike in novosti. Iz tega je razvidno, da je knjiga prirojena povsem za naše razmere in naše šole. Čtiva so lahka, pripovedna ter so za otroke zelo zanimiva. Pisana so po novem pravopisu in z novo interpunkcijo. Vsebuje pa tudi potrebne poslovne sestavke in pisma, ki bodo otrokom jako dobro služila v praktičnem življenju. Akcentuacija beril je označena s štirimi priznanimi akcenti in se v tem razlikuje od dosedanjih čitank. Knjiga bo opremljena tudi z zgodovinskimi slikami, ki pojasnjujejo berilne sestavke. Priključen je tudi dobro urejen slovar.

Pričakujemo, da bo učiteljstvo enako rado poseglo po tej knjigi, kakor je po »Prvi čitanki«, ki se je izkazala kot jako uporabna.

Tretja srbohrvatska čitanka.

Za šolsko leto 1932./33. izide tudi »Trea srpska ali hrvatska čitanka za slovenačke višje narodne, gradjanske ali druge stručne škole« od Toma H. Jelderlinca.

Knjiga je odobrena kot učbenik od ministrstva prosvete pod B. N. br. 33.253 od 4. maja 1932.

Knjiga je polna lepih beril in se odlikuje posebno po nacionalno patriotski vsebini. Učitelji bodo knjigo s pridom uporabljali pri pouku srbohrvatskega jezika, ker je izbira zelo velika.

Dosedaj za višje razrede narodnih šol in za meščanske šole nismo imeli specialne čitanke in smo iz tega ozira uverjeni, da bodo šole po tej novi čitanki zelo rade posegle, ker jo je poklicala na svetlo nujna potreba.

Uvedite jo v vse višje razrede višjih narodnih, meščanskih in strokovnih šol.

Pisana je v lahkem slogu ter se bo deca igranje na podlagi nje naučila srbohrvatskega jezika.

SPOMINJAJTE SE UCITELJSKIH DOMOV V LJUBLJANI IN MARIBORU!

Kako, da si se oklenil profesorskega poklica?

Srednjo šolo sem študiral na II. drž. gimnaziji v Ljubljani, visokošolske študije na Aleksandrovi univerzi v Ljubljani. Izbral sem si filozofsko-pedagoško in prirodopisno skupino. K odločitvi, da sem začel študirati filozofijo in pedagogiko, me je nagnilo troje, 1. lastno nagajanje, ki sem ga dobil že v srednji šoli, ko sem bral Vebrove razprave, 2. začetek mladinskega gibanja, ki je radi svoje usmerjenosti v duhovnost neposredno kazalo na filozofijo in 3. velika osebnost prof. Vebra in Ozvalda. Pri filozofiji sem študiral predvsem psihologijo in predmetno teorijo, pri pedagogiki pa predvsem mladinoslovje. Z resnejšim in samostojnim študijem filozofije in pedagogike pa sem začel šele po položenem doktoratu, ko sem vstopil v praktično šolsko službo.

Kaj te je privedlo k sodelovanju v učiteljski organizaciji JUU?

Do vezi z učiteljskimi organizacijami sem prišel na ta način, da sem bil nastavljen kot suplent na drž. ženskem učiteljskem v Ljubljani, kjer sem dobil neposreden stik z učiteljskim naraščajem. Začel sem poučevati pedagoške in filozofske predmete in s adove skupnega šolskega dela sem začel objavljati v »Popotniku« in v »Pedagoškem zborniku«. Objavil sem najprej razpravo o Čibejevem kulturno-literarnem delu, dalje razpravo o smotru moderne šole in pa načelne misli o šoli zajednici. »Popotnik« pa je prinesel mojo razpravo o duhovnem in duševnem oblikovanju in pa analizo tipov sodobne mladine. Na ta način sem s svojim pedagoškim delom dobil stike s posameznimi učiteljskimi organizacijami, ki so me povabile kot predavatelja.

Kdaj in kako si se poglobil v temo »Učiteljeva osebnost«?

Razprava o učiteljevi osebnosti je najprej nastala kot predavanje, ki sem ga imel pri ljubljanskem učiteljskem društvu. Tudi to predavanje sem objavil v »Popotniku«. Ze takrat, ko sem premišljeval, kaj bi bilo aktualno povedati našim učiteljem, sem čutil, da je ves problem nove in tudi stare šole položen končno v učiteljevo osebnost. Pri svojem šolskem delu in tudi teoretično sem se prepričal, da zavisi način šolskega dela

Splošne vesti.

— Učitelje kmetsko- in učiteljice gospodinjstvo nadaljevalnih šol obveščamo na podlagi pojasnila kraljevske banjske uprave, da se sedaj nakazuje le prvi obrok nagrad za izvršeni pouk v kmetsko in gospodinjstvo nadaljevalnih šolah. Ostali obroki se bodo izplačali pozneje.

— Tov. Pavle Flere prosi slov. učiteljstvo, naj se ne obrača nanj za nikake informacije, ker je za sedaj začasno dodeljen prosvetni banki upravi v Nišu.

— Pozor, udeleženci glavne skupščine! — Četrtrinska vožnja je dovoljena. Uverenja pošljemo vsem priiglašencem, ko jih prejmemo. Ako bomo skupno potovali, objavimo pravočasno v dnevnikih. Kako bo s stanovanji, ne vemo točno. Ob prihodu v Beograd naj se vsakdo javi pri stanovanjskem odseku na postaji. Vstopnice prejmejo delegati pred vhomom v zborovalno dvorano, kjer bo čakal tajnik tov. Kobal.

— Članom Učiteljskega društva za srez Dravograd! — Ne pozabite meseca avgusta poravnati zaostalo članarino, da ne bo treba izvajati sklepa zadnjega našega učit. zborovanja! — Mira Gačnik, blagajničarka.

— Državni uslužbenci, ki uživajo naravno stanovanje od države ali samoupravnih teles, ne morejo dati teh stanovanj niti delov v podnajem.

— Minister prosvete je odredil s svojim odlokom Pbr. 28.497 z dne 21. julija, da od tega dne dalje ne sprejema ministrstvo več v pregled in oceno rokopisov učnih knjig za osnovne, meščanske in srednje šole ter učiteljske.

— Učitelji (ice) v sreskih pisarnah. Vse v sreske pisarne dodeljene učitelje in učiteljice, ki še niso vložili na banko upravo prošnje za priznanje stanarine od 1. 4. 1932. dalje, opozarjamo, naj store to takoj. S tem bodo olajšali delo sekciji, ker ji ne bo treba intervenirati za vsak posredni slučaj, pa tudi banovinskemu šol. odboru, ki bo na osnovi zbranih podatkov sestavil en sam elaborat, končno in največ pa bodo koristili sebi, ker bo s tem to vprašanje najprej razčiščeno.

— Uporaba šolskih poslopij za v pouka prostem času. Po odredbi ministra prosvete se morejo odstopiti v pouka prostem času šolska poslopja ali prostori v osnovnih in meščanskih šolah za stanovanja častnikom, kontraktualnim uradnikom, topografom, triangelatorjem in vojakom, ki so zaposleni pri topografskem merjenju.

— Lutkarski tečaj v Ljubljani. Vodstvo lutkarskega tečaja v Ljubljani je razpisalo natečaj za najlepše načrte raznih glav in kulis za igro »Kraljevič iz podzemlja«, katerega se je udeležilo 11 tečajnikov. Razsodišče treh predavateljev je po soglasnem sklepu prisdilo I. nagrado tov. Štuki Cvetku, strokovnemu učitelju v Murski Soboti. Izmed 3 prvenstvenih priznanj sta se dve dodelili učiteljema in sicer: tov. Ferjanu Gustavu, šolskemu upravitelju v Grosuplju in tov. Erženu Francetu, šolskemu upravitelju v Banjaloki. Čestitamo!

samo od učitelja in da bo šola takšna, kakršna bo učitelj. O tem dejstvu sem postajal vedno bolj prepričan in zdelo se mi je potrebno, da tudi na beograjskem kongresu učiteljske organizacije JUU rešimo najvažnejše pedagoške probleme našega časa z vidika učiteljeve osebnosti. Razen tega pa so me tudi drugi, ki so brali mojo razpravo in poslušali prvo moje predavanje o tej temi, skoro prisilili, da sem se odločil prav za to temo. Misli Tvoje referata poznamo že iz »Popotnika«. Prosim Te, podaj mi kratek resumé in glavno misel!

V predavanju poskušam mogoče pravič v pedagoški literaturi podati jasno in točno sliko o oni osebi, ki jo imenujemo osebnost. Potem pa poskušam prenesti posamezne znake osebnosti na učitelja in pokazati, kako je vprav za njegovo življenjsko in strokovno udejstvovanje nujno potrebno, da postane osebnost. Vse predavanje izzeveni v eno zahtevo: vsak učitelj naj bo osebnost, ali pa samo osebnosti bi smele postati učitelji.

Še kaj o Tvojem sodelovanju pri Slovenski šolski Matici.

Slov. Šol. Matica je kulturno ognjišče, iz katerega dobivajo naši učitelji in ostali prosvetni delavci kulturne in idejne smernice za svoje udejstvovanje. Pri tej važni ustanovi sem postal lanko leto tajnik in tu bom poskušal izdati svoje osnovne misli o pedagogiki, ki so dozele tekom mojega praktičnega in teoretičnega pedagoškega udejstvovanja. Dosedaj sem izdal v tej založbi knjigo »o pedagoških vrednotah mladinskega gibanja«, ki mi je služila obenem kot habilitacija za privatno docenturo na Aleksandrovi univerzi v Ljubljani. Drugo moje delo, ki ga pripravljam, pa je sistematično delo o splošni metodiki, kjer bom poskušal točno razlikovati metodiko od didaktike in razen tega metodiko izobraževanja od metodike vzgajanja. — O načinu in svojstvenosti svojega dela bi mogel reči mogoče še to, da sem poskušal prenesti v pedagogiko analitično ali predmetno metodo.

Takole sva kramljala s Stankom in sva se razšla, ko sem mu zaželel prijetne počitnice sredi krajev iz dr. Tavčarjevega literarnega kraljestva in največji uspeh pred forumom naše vrhovne stanovske organizacije.

—nč—